

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ
ПЕРШОГО УРОКУ В 2015/2016 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ
НА ТЕМУ «МИ – НАЦІЯ ЄДИНА!»**

*Завдяки історичній пам'яті людина
стає особистістю, народ – нацією,
країна – державою.*

М. Грушевський

У духовному і політичному житті кожного народу є події й роки, які назавжди входять в його історію, свідомість, визначають характер буття, місце і роль у світових цивілізаційних процесах. В історії України чимало подій, що перед усім світом продемонстрували прагнення українського народу до вільного, щасливого, заможного життя. Як свідчить історія, із тисяч народів і народностей світу лише 200 вирости в нації – створили свої держави й домоглися визнання світової спільноти, серед них – Україна.

Українська держава зможе розвиватися далі лише за умови, що вона буде знати своє минуле і при цьому пам'ятати, що саме історична свідомість є вищою духовною цінністю будь-якої нації.

Події останніх років, коли Україна ціною життя Героїв Небесної Сотні, зусиллями українських військових, добровольців, волонтерів відстоює свободу і територіальну цілісність, дають підстави стверджувати, що переважна більшість громадян України, серед яких є і діти, і молодь, виявили високу патріотичну свідомість та міцну громадянську позицію. Тому, одним із найважливіших завдань педагогів, є продовження роботи з формування у студентської молоді громадянських якостей, розуміння приналежності до Українського народу.

Перший урок у 2015/2016 навчальному році рекомендуємо провести на тему «Ми – нація єдина!».

Метою Першого уроку є формування у студентів розуміння цілісності й соборності України, усвідомлення особистої відповідальності за долю держави, українського народу та процеси становлення України як єдиної політичної нації.

Лейтмотивом Першого уроку має стати ідея розвитку української державності як консолідуючого чинника розвитку українського суспільства та єдності української політичної нації. При цьому важливо розуміти, що об'єднання різних етносів і регіонів України є визначальним для національного відродження, розбудови й удосконалення суверенної, правової держави і громадянського суспільства. Лише завдяки почуттям національної єдності, злагоди, миролюбності можна зміцнити Україну.

Під час уроку мають бути реалізовані наступні завдання:

- ознайомлення студентів з основними історичними подіями становлення державності України;

- виховання поваги до державних символів, шанобливого ставлення до традицій українців та представників інших національностей, які населяють країну;

- сприяння усвідомленню студентами спільних цінностей української нації: державного суверенітету, незалежності, територіальної цілісності й демократичних засад державного устрою;

- формування правової культури, правосвідомості студентів, їх поваги до Конституції України, Законів України, усвідомлення своїх прав, свобод та обов'язків;

- формування готовності служити Батьківщині своєю працею та стати на захист державних інтересів країни;

- виховання людяності, гідності, справедливості, толерантності, відповідальності – основних моральних цінностей, що визначають ставлення до людей і сприяють єдності країни, стабільності, миру і злагоді в Україні;

- мотивування студентів до усвідомленої поведінки на основі розуміння та прийняття ними морально-правових регуляторів життя суспільства і держави;

- формування негативного ставлення до проявів дискримінації, жорстокості та насильства, засудження військової агресії;

- формування мовленнєвої культури;

- спонукання зростаючої особистості до активної протидії українофобству, аморальності, сепаратизму, шовінізму, фашизму.

Під час підготовки до проведення Першого уроку рекомендуємо опрацювати нормативно-правове і методичне забезпечення національно-патріотичного виховання студентської молоді, що визначає основні акценти й змістову лінію уроку.

Реалізації вищезазначених завдань уроку сприятиме створена викладачем урочиста атмосфера, емоційне піднесення, що налаштовує та спонукає студентів до вивчення історії України, рідного краю, усвідомлення спільних цінностей української нації, викликає бажання дізнатися більше про життя і творчість видатних українців.

Для ефективного проведення Першого уроку важливим є не лише знання педагога та вміле врахування ним вікових й психологічних особливостей студентів, а й особистий приклад, його погляди та практичні дії, відвертість, емоційність, оптимізм та активна патріотична позиція викладача.

Форми і методи проведення Першого уроку можуть бути різноманітними і мають стати творчим доробком кожного педагога.

Події, які переживає народ України упродовж 2013-2015 рр., ще раз засвідчили, що проголошена у 1991 р. державна незалежність потребує постійного захисту, глибокого розуміння та оцінки того, що відбувається навколо нас. Тому на урок рекомендуємо запросити учасників бойових дій на Сході країни, представників волонтерських організацій, учасників Революції Гідності, членів сімей Героїв Небесної Сотні та полеглих бійців АТО.

Темами для обговорення мають бути мужність українських військових та добровольців, їх вірність Присязі українському народові, готовність віддати життя за мир і спокій в Україні, а також героїзм простих українців, які виявили свою громадянську позицію.

Логічним продовженням теми відстоювання прав людини, єдності народу України, цілісності її території, мужності і героїзму в ім'я свободи і незалежності буде демонстрація та обговорення документально - публіцистичних фільмів та тематичних відеороликів, присвячених Революції Гідності, Героям Небесної Сотні, бойовим діям на Сході країни.

Окремої уваги заслуговує волонтерська діяльність, активними учасниками якої є педагоги коледжу, студенти, батьки. Це сприяє встановленню соціальних зв'язків, опануванню студентами нових навичок, формуванню у них відповідальної патріотичної поведінки.

Звернення до подій минулого та сьогодення буде доцільним завдяки використанню літературної спадщини українських письменників: Т. Шевченка, Лесі Українки, В. Барки, У. Самчука, Т. Осьмачки, В. Сосюри, О. Гончара, О. Довженка, П. Загребельного, В. Симоненка, Л. Костенко, В. Стуса та інших письменників.

Глибокий аналіз подій, учинків героїв їх творів сприятиме формуванню важливого розуміння того, що упродовж історії людства українці, як і інші народи, безпосередньо брали участь у виробленні системи загальнолюдських цінностей, збагачували світову мистецьку скарбницю. Таке розуміння історичного процесу гартуватиме гордість за свій народ, а отже, формуватиме патріотичну особистість.

Ефективність проведення Першого уроку значною мірою залежить від вибору форм та методів його організації. Пріоритетна роль має належати активним методам, що ґрунтуються на демократичному стилі взаємодії, спрямовані на самостійний пошук істини, сприяють формуванню критичного мислення, ініціативи й творчості, відкритості, толерантного ставлення до відмінностей між людьми. Тому радимо використовувати: соціально-проектну діяльність, метод відкритої трибуни, демократичний діалог, диспут, дебати, брейн-ринг, уроки пам'яті, уроки мужності, акції патріотичного спрямування.

Список використаних джерел

1. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 р. № 641.
2. Методичні рекомендації щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 р. № 641.
3. Україна – єдина країна. Розробки уроків і позакласних заходів для проведення Першого уроку у 2014/2015 навчальному році: [методичний посібник] / укладачі: Ю.В. Міщай, С.М. Пляка, О.П. Третяк, О.В. Ревнивцева. – Кіровоград: ФО-П Александрова М.В., 2014. – 172 с.

**Нормативно-правове і методичне забезпечення
національно-патріотичного виховання дітей та студентської молоді**

Укази Президента України

- Указ від 24.03.2012 р. № 212 «Про Стратегію державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні та першочергові заходи щодо її реалізації» (із змінами, внесеними згідно з Указами Президента від 25.06.2013 р. № 342, від 28.04.2015 р. № 246);
- Указ від 14.10.2014 р. № 806 «Про День захисника України»;
- Указ від 13.11.2014 р. № 871 «Про День Соборності України»;
- Указ від 13.11.2014 р. № 872 «Про День Гідності та Свободи»;
- Указ від 24.03.2015 р. № 169 «Про заходи з відзначення у 2015 році 70-ї річниці Перемоги над нацизмом у Європі та 70-ї річниці завершення Другої світової війни»;
- Указ від 12.06.2015 р. № 334 «Про заходи щодо поліпшення національно-патріотичного виховання дітей та молоді».

Постанова Верховної Ради України

- Постанова від 12.05.2015 р. № 373-VIII «Про вшанування героїв АТО та вдосконалення національно-патріотичного виховання дітей та молоді».

Накази та листи Міністерства освіти і науки України

- наказ від 07.09.2000 р. № 439 «Про затвердження рекомендацій щодо порядку використання державної символіки в навчальних закладах України»;
- наказ від 13.06.2012 р. № 687 «Про затвердження Положення про Всеукраїнську військово-патріотичну спортивну гру «Сокіл» («Джура»)» (зі змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 31.03.2014 р. № 276);
- наказ від 27.10.2014 р. № 1232 «Про затвердження плану заходів щодо посилення національно-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді»;
- наказ від 28.05.2015 р. № 582 «Про схвалення Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді»;
- наказ від 16.06.2015 р. № 641 «Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах»;
- лист від 25.07.2014 р. № 1/9-376 «Про методичні рекомендації з питань організації виховної роботи у навчальних закладах у 2014/2015 навчальному році»;
- лист від 29.07.2014 р. № 1/9-382 «Про особливу відповідальність педагогічних та науково-педагогічних працівників»;

- лист від 13.08.2014 р. № 1/9-412 «Про проведення Уроків мужності»;
- лист від 28.08.2014 р. № 1/9-429 «Про організацію фотовиставок»;
- лист від 17.10.2014 р. № 1/9-543 «Про відзначення 70-ї річниці вигнання нацистських окупантів з України»;
- лист від 14.11.2014 р. № 1/9-593 «Методичні матеріали Українського інституту національної пам'яті до 81 роковин голодомору»;
- лист від 27.11.2014 р. № 1/9-614 «Про методичні рекомендації з патріотичного виховання»;
- лист від 17.02.2015 р. № 1/9-78 «Про організацію Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») в навчальних закладах»;
- лист від 09.04.2015 р. № 1/9-188 «Щодо заходів з відзначення у 2015 році 70-ї річниці Перемоги над нацизмом у Європі та 70-ї річниці завершення Другої світової війни»;
- лист від 23.04.2015 р. № 1/9-211 «Про відзначення Дня пам'яті та примирення і Дня Перемоги над нацизмом у Європі»;
- лист від 08.05.2015 р. № 1/9-235 «Щодо відвідування музеїв та навчально-тематичних екскурсій»;
- лист від 22.05.2015 р. № 1/9-255 «Про перегляд підходів з організації діяльності музеїв історичного профілю»;
- лист від 24.06.2015 р. № 1/9-302 «Щодо протидії пропаганді сепаратизму та антиукраїнській ідеології в системі освіти».

Методичні матеріали Українського інституту національної пам'яті

(режим доступу: <http://www.memory.gov.ua/>)

- до відзначення Дня пам'яті та примирення та 70-ї річниці Дня Перемоги над нацизмом у Другій світовій війні (8-9 травня 2015 року);
- до 70-ї річниці вигнання нацистських окупантів з України (відзначалось 28 жовтня 2014 року);
- до відзначення 14 жовтня Дня захисника України (відзначається з 14 жовтня 2014 року);
- до 75-ї річниці початку Другої світової війни (1 вересня 2014 року);
- до Європейського Дня пам'яті жертв сталінізму і нацизму та 75-річчя пакту Гітлера-Сталіна (вшанування відбулося 23 серпня 2014 року);
- методичні матеріали для використання у проведенні інформаційно-роз'яснювальної роботи серед населення та військовослужбовців щодо встановлення Дня захисника України (додаток до доручення Глави Адміністрації Президента України від 23.10.2014 р. № 02-01/3078).

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

1/9-354 від 24 липня 2015 року

Управління (департаменти) освіти і науки
обласних та Київської міської державних
адміністрацій

Інститути післядипломної педагогічної освіти

Загальноосвітні та професійно-технічні
навчальні заклади

Про тематику Першого уроку в 2015/2016 навчальному році

Міністерство освіти і науки України рекомендує загальноосвітнім та професійно-технічним навчальним закладам розпочати 2015-2016 навчальний рік Першим уроком, тематика якого відповідала б принципам Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, що затверджена наказом МОН від 16.06.2015 № 641.

Конкретну тему такого уроку навчальні заклади визначають самостійно.

При обранні теми, підготовці і проведенні уроку доцільно звернути увагу на питання історії українського державотворення, розвитку та зміцнення держави, історії державних символів України. Це може бути урок-роздум про історичну долю України, героїку сучасних захисників суверенітету і територіальної цілісності країни, розмова з учнями про сьогодення і перспективи України. Доречним буде також запрошення на Перший урок учасників Революції Гідності, ветеранів і учасників російсько-української війни, волонтерів.

Першокласників, які уперше переступають поріг школи, можна ознайомити з історією школи, досягненнями її випускників, особливостями навчання в ній тощо.

Також, з урахуванням вікових особливостей учнів початкової школи, на Першому уроці може бути запропоновано тему уроку "Чим може пишатися українець?" з переглядом мультфільмів патріотичної спрямованості із серії "Це наше і це - твоє!", створених телеканалом "ПлюсПлюс", з подальшим їх обговоренням (<http://plus-plus.tv/dyvys/programy/programs/ce-nashe-i-ce-tvoe-356861.html>).

Найближчим часом Міністерством реалізуватиметься однойменний проект із цим телеканалом, у якому буде запропоновано взяти участь учням початкової школи.

Важливо при проведенні Першого уроку уникнути формалізму й заорганізованості, забарвити перший день нового навчального року святковістю, урочистістю, добрим настроєм, емоційністю, оптимізмом.

Заступник Міністра Павло Полянський